3e JAARGANG | No. 21 | 23 FEBR. '23

DE REFORMATIE

WEEKBLAD TOT ONTWIKKELING VAN HET GEREFORMEERDE LEVEN

DIE UWE JEUGD VERNIEUWT ALS EENS ARENDS PSALM 103:5

Onder redactie van Prof. Dr F. J. J. Buijtendijk, Dr K. Dijk, Prof. Dr V. Hepp, Drs C. Tazelaar en Dr B. Wielenga

Medewerk(st)ers: Dr H. A. van Andel, Solo; J. van Andel, 's Gravenhage; Ds R. E. van Arkel, Utrecht; N. Baas, Amsterdam; Dr Henry Beets, Grand Rapids; Dr Joh. C. Breen, Amsterdam; Drs W. E. Engelkes, Harderwijk; Prof. Dr F. W. Grosheide, Amsterdam; Prof. Dr T. Hoekstra, Kampen; Dr G. Keizer, Tiel; Ds B. A. Knoppers, Amsterdam; Ds J. G. Kunst, Arnhem; Ds G. R. Kuijper, Haarlem; Ds H. W. Laman, Assen; Ds C. Lindeboom, Amsterdam; Dr S. O. Los, 's Gravenhage; Ds F. C. Meijster, Rotterdam; Dr J. C. de Moor, Utrecht; Ds J. C. Rullmann, Utrecht; Ds K. Schilder, Delft; Dr W. J. A. Schouten, Kampen; Dr J. Thijs, Meppel; Dr H. Th. Vollenhoven, 's Gravenhage; Ds J. de Vries, Tilburg; Ds J. D. Wielenga, Hoofddorp; Mr J. A. de Wilde, 's Gravenhage.

Adres der Redactie:
Prof. Dr V. HEPP, Van Breestraat 14, Amsterdam.

Drukkers-Uitgevers
OOSTERBAAN & LE COINTRE, Goes.
Tel. No. 58 — Postrekening No. 36000.

Abonnement: f 1.25 per drie maanden bij vooruitbetaling.
Voor 't Buitenland en Ned. Indië f 2.— per jaar.
Advertentiën: 35 ct. per regel.

INHOUD: Samenwerking van alle Gereformeerden. III. — Uit de Schrift: Vrijwillig lijden (Matth. 26:30). — Kerkelijk Leven: De loochening der Gemeene Gratie. XIII (slot). De Vrijheid onzer Vrije Universiteit. De perken te buiten. — Uit het Pol. en Soc. Leven: Socialisatie of Bedrijfsorganisatie. XI. — Wijsbegeerte: In de school der wijsbegeerte. XVI. — Literatuur en Kunst. Nieuwe Boeken. — Zending en Evangelisatie: De Nat. Chr. Conferentie te Schanghai. — Uit de Buitenlandsche Kerken. — Persschouw. — Stemmen uit onze Kerken. — Boekbespreking. — Kerknieuws.

SAMENWERKING VAN ALLE GEREFORMEERDEN.

III.

Onrust over de geloofdheid en machteloosheid van het Christendom is eerste voorwaarde om te staan naar betere toestanden.

Dat alle geloovigen in één kerkelijk verband samenleven, zal in deze bedeeling nooit worden aanschouwd. Maar de kerkelijke eenheid is de eenige niet. Er is ook een eenheidsbetoon mogelijk buiten het terrein van het kerkelijk instituut. Dit duiden we hier aan als samenwerking.

Zoo beschouwd moet samenwerking het eerst gezocht met hen, die met ons op één belijdenisbodem staan. Vandaar ons pleidooi voor samenwerking aller Gereformeerden.

De samenwerking aller Gereformeerden kan onzes inziens slechts tot stand komen onder drieërlei beding.

Het eerste is dit, dat wij tot het terrein, waarop we elkander ontmoeten en dat noodzakelijk buiten het institutair kerkelijke moet liggen, aan alle kerkelijke geschillen ten eenenmale toegang ontzeggen.

Het kerkelijke moet er beslist buiten blijven, anders, de geschiedenis is daar om het te bewijzen, wordt de goede gang der samenwerking van stonde aan gestoord.

Het is volkomen waar, dat onze belijdenis, welke, ons natuurlijkerwijze tot basis van samenwerking geboden is, zich ook over de kerk uitspreekt.

Van ondergeschikt belang is dit vraagstuk allerminst.

Toch raken onze verschillen in deze de uitlegging der belijdenis en niet de belijdenis zelf.

Op alle overige punten zijn we het zelfs in de uitlegging der belijdenis met elkander vrijwel eens.

Daarom is er niet het geringste bezwaar onze Gereformeerde belijdenis als grondslag te behouden.

Mits we er ons voor wachten het kerkelijke vraagstuk, zooals dit zich aktueel aan ons voordoet — en hieronder begrijpen we ook de kwestie aangaande de bekende zinsnede uit artikel 36 der Nederl. Geloofsbelijdenis — op de gemeenschappelijke tafel te leggen en aan te snijden.

Over de belijdenis inzake de kerk behoeft dus niet geheel en al te worden gezwegen.

Maar wel over de toespitsing daarvan in aktueele kerkelijke geschilpunten.

Bij de samenwerking moeten we daarin elkander over en weer ontzien en verdragen.

Houdt dit de verbintenis in om zoolang de samenwerking duurt, de kerkelijke geschillen nooit en nergens ter sprake te brengen?

Dat zouden wij niet gaarne beweren.

Wij gelooven, dat dit een onmogelijken toestand zou scheppen.

Kerkelijke geschillen geheel te laten rusten is niet doenlijk.

Daar zijn ze te ernstig voor.

Ook het broederhart zou zich daartegen verzetten.

Indien we meenen, dat onze broeder in dit stuk dwaalt, mogen we niet koelweg spreken: laat hij dwalen.

Hij van zijn kant en wij van onzen kant mogen pogen elkander te overtuigen.

Maar — en hierop valle de nadruk — dit geschiede niet op het terrein der samenwerking.

Buiten dat terrein houden we ieder nog een eigen terrein over.

Wij hebben om eens iets te noemen, ieder een kerkelijke pers.

Dat daarin vrijuit over het kerkelijke vraagstuk moet kunnen worden geschreven, spreekt haast vanzelf.

Anders zouden wij spoedig het kerkelijk indifferentisme binnenhalen.

En dat mogen noch kunnen wij voor onze verantwoording nemen.

Ieder strijde met de geestelijke wapenen, welke hem ten dienste staan, voor zijn eigen kerk.

Dat behoeft aan de samenwerking geen afbreuk te doen, wanneer wij het eigen en het gemeenschappelijk terrein maar streng gesepareerd houden.

Dat dit af en toe zelfbeheersching zal vergen, mag niet worden ontveinsd.

Als in de kerkelijke pers de strijd eens heftig gevoerd wordt, heeft men een overwinning op zichzelf te behalen, om met zijn kampioen op het gemeenschappelijk gebied der samenwerking schouder aan schouder te staan.

Maar tot zulk een zelfoverwinning zal het herhaaldelijk moeten komen.

Men zal zich tot regel moeten stellen op het gemeenschappelijke terrein te vergeten, wat op afzonderlijk terrein is voorgevallen.

Is dit een onoverkomelijke eisch?

Doch hoe dikwijls ziet men niet, dat politieke tegenstanders, wanneer zij in het parlement den degen hebben gekruist, bij het sluiten van de vergadering vriendschappelijk met elkander opwandelen? Dat zij elkander bij menige nationale actie hartelijk steunen?

Waarom zou dit dan ook niet bij kerkelijke tegenstanders, die evenwel ondanks alles geloofsgenooten zijn, niet kunnen?

Wij blijven erbij: onbereikbaar is dit niet.

Wij hebben ons slechts te oefenen in zelfoverwinning.

En die oefening zal rijk worden beloond.

Elke zelfoverwinning zal stalen en de samenwerking hechter maken.

Want wie zichzelf overwint is sterker dan die een stad inneemt.

We komen nu tot het tweede beding.

Van die samenwerking aller Gereformeerden zal niet alleen het institutair kerkelijke, maar ook de politieke aktie moeten worden uitgezonderd.

In de politiek staan we voor historische toestanden.

Gewichtige momenten in het verleden hebben reeds tot nauwere aaneensluiting gedwongen.

Die aaneensluiting liep niet langs confessioneele lijn.

Hoewel de anti-revolutionaire partij voor het overgroote deel voorstanders van de Gereformeerde wereld- en levensbeschouwing in haar gelederen telt, behooren tot haar ook leden van andere richting.

Een man als Talma, die tot de ethischen moest worden gerekend, heeft in de anti-revolutionaire partij geen onbelangrijke plaats ingenomen.

En omgekeerd is een Gereformeerd man als Jhr Mr A. F. de Savornin Lohman een der voormannen van de Christelijk-Historische partij.

Wel kunnen wij van deze politieke samenwerking voor ons doel iets leeren.

Die samenwerking baseert zich op een vast program van beginselen en wordt overeenkomstig de omstandigheden steeds aangevuld door een program van aktie.

Ook hier dus geen samenwerking in het wilde weg.

Overigens behoeven we er niet om te treuren, dat het politieke buiten het terrein van onze samenwerking moet worden gehouden, wijl historische banden niet lichtvaardig mogen worden verbroken.

Politiek is altijd een zeer explosieve stof.

Er zit steeds een beetje buskruit in.

En nu behoeft maar een praktische politieke kwestie zich op te doen, waarover de gevoelens onder de mannen en vrouwen van Gereformeerde confessie verdeeld zijn, of heel onze samenwerking zou dreigen uiteen te springen.

Evenals de Gereformeerden tot verschillende kerken behooren, behooren ze ook tot verschillende politieke partijen.

Of die partijen op den duur nog eens tot elkander zullen komen is een politieke zaak.

Men eerbiedige in deze het bestaande.

Want al valt het institutair-kerkelijke en het politieke af, het terrein van samenwerking blijft nog groot genoeg.

Als derde beding zouden we willen stellen, dat steeds het beginsel of wil men de belijdenis ga boven personen.

Er zullen onder andere richtingen licht menschen gevonden worden, met wie men, zoo men persoonlijke sympathie liet spreken, liever zou samenwerken dan met vele Gereformeerde belijders.

Prof. Gunning b.v., wiens leven en werk nu wordt beschreven, was een man om van te houden.

Hij trok aan, waar anderen in eigen kring soms afstootten.

En dit voorbeeld uit het verleden zou met voorbeelden uit het heden kunnen worden vermeerderd.

Vele ethischen leggen in hun omgang een fijnheid van vormen, een aristocratische elegance aan den dag, die op Gereformeerden soms sterke bekoring oefenen, terwijl deze zich aan zekere grofheid en veronachtzaming van wellevendheidseischen in eigen kring ergeren.

Ook komt men vaak onder den indruk van de oprechte vroomheid, die bij ethischen en ook onder de sektarische groepen gevonden wordt en laat zich daardoor veroveren.

Persoonlijke motieven dringen soms om samenwerking in andere richting te zoeken dan in die der andere Gereformeerden.

Toch mag aan persoonlijke sympathieën de groote zaak der samenwerking tusschen hen, die God krachtens hun belijdenis op samenwerking heeft aangewezen, niet opgeofferd.

Al zou onder ons de geestelijke fijnheid ontbreken, dan nog zouden wij als Gereformeerden elkander zoeken.

Toch wordt die ook bij ons niet geheel gemist.

De Gereformeerde stelt zijn persoonlijkheid niet voorop, want hij weet, dat die moet achterstaan bij de waarheid, waarin God wordt verheerlijkt.

En kinderen Gods, bij wie innige godsvrucht uit stille daden spreekt, men kan ze bij ons ontmoeten, zoo men ze maar ontmoeten wil.

Maar wat ons tot elkander drijft mag geen persoonlijke voorkeur zijn, maar liefde tot de Gereformeerde belijdenis en de Gereformeerde belijders.

En waar de zwakheid van den geloovige een van de grondzuilen der Gereformeerde waarheid is, zal, wanneer we elkander als zwakken de hand reiken, in deze onze zwakheid onze macht blijken te bestaan.

HEPP.

UIT DE SCHRIFT.

Vrijwillig lijden.

En als zij den lofzang gezongen hadden, gingen zij uit naar den Olijfberg.

Matthéus 26:30.

Peinze uwe ziel over dit uitgaan van Jezus.

Uw Heiland staat hier in de poort van Zijn lijdensweg. Het is hier een beslissend oogenblik. Uit de Paaschzaal naar buiten, dat is de beslissende stap.

En nu zien wij den Christus vrijwillig, wetend en willend, dien stap doen. „En zij gingen uit naar den Olijfberg".

Jezus weet, wat bij dien Olijfberg Hem wacht. Het gordijn, 't welk voor het oog der discipelen het lijdenstooneel nog verborg, was voor Hèm opgetrokken en de geheele afloop lag voor Zijn blik open. Hij zag Zichzelven daar in den Olijvenhof grijpen en binden; Hij zag Zich vandaar voeren naar Jeruzalem, naar Kajafas, Pilatus, Herodes, naar Golgotha; Hij zag en kende heel dien weg, die bij den Olijfberg aanving en op het kruis eindigde. En nu is het dit wat hier staat, dit wat

de H. Geest ons hier leert: nu wijkt Jezus niet ter rechter- en niet ter linkerhand, maar Hij gaat vrijwillig, volkomen bewust, recht op dien weg aan. „En zij gingen uit naar den Olijfberg."

O 't ware den Satan wat waard geweest Christus te overrompelen. Hebt ge 't niet bemerkt aan de plannen van den Joodschen raad, die Hem met listigheid vangen en dooden wil? Voer niet daartoe de duivel in Judas, opdat deze Hem door verraad slinks en onverhoeds zou doen uit den weg ruimen? Dan ware Gods raad verijdeld en aan Zijn recht, 't welk een vrijwillig offer eischte, niet genoeg gedaan.

Maar zie nu hoe Jezus heel dat weefsel der hel verscheurt. Neen, 't zal niet gaan gelijk Satan wil, maar gelijk Jezus wil. Hij is Koning ook in Zijn lijden. Hij zal Zich niet laten overvallen en Hij zal Zich niet laten zoeken. Hij zal zélf Zijnen vijanden tegemoet treden in den Olijvenhof. Daar zullen zij komen, en daar zal Hij Zich aan hen geven. Daar mógen ze Hem binden.

Maar ten teeken van Zijne volle vrijwilligheid, ten teeken, dat alles geschiedt omdat Hij het wil — daarom gaat Hij zélf uit naar de plaats, waar Hij weet, dat Zijne vijanden komen; Hij zoekt hen op en treedt hun tegemoet: „En zij gingen uit naar den Olijfberg."

* * *

Hier is de heerlijkheid van Christus. Hier straalt Zijne heerlijkheid in het lijden.

Juist op d i t oogenblik komt ze zoo schoon uit; het beslissend oogenblik; het begin, dat het geheele lijden beheerscht en karakteriseert.

O zeker, Jezus is de Man van Smarten. En die Man zal straks liggen in het stof van Gethsemanê. En Hij zal staan als veracht en de onwaardigste onder de menschen. En Hij zal hangen als een gevloekte tusschen moordenaars.

Maar Hij is daarbij geen oogenblik zonder deze heerlijkheid, de aanbiddelijke heerlijkheid van het vrijwillig lijden. Hij is geen oogenblik zonder de heerlijkheid van het: „Zie Ik kom om Uwen wil te doen, o God!"

Hoe moet het hart des Vaders gejuicht hebben, toen Hij den Zoon, aan Wien Hij het werk der verlossing had opgedragen, daar de Paaschzaal zag verlaten en Hem zag uitgaan naar den Olijfberg; toen Hij Hem daar uit eigen keuze den weg ten lijden en sterven zag intreden.

Ja, deze was Zijn geliefde Zoon! Ja, dit offer neemt de Vader aan; en juichend verzoent Hij Zich in zulk vrijwillig lijden met eene schuldige wereld.

* * *

Peinze uwe ziel dan over dit uitgaan van Jezus.

Wat was het, dat Hij in dit oogenblik den dood verkoos boven de heerlijkheid, die Hij bij den Vader had eer de wereld was?

Wat was het, dat Hij hier het kruis ging beklimmen, in plaats van in den schoot des Vaders weer te keeren?

Was het niet vrije keuze? Louter vrijwillige liefde?

Hebben wij daar iets aan gedaan? Hebben zelfs de discipelen iets begrepen van wat die gang naar den Olijfberg beduidde? Van het ontzaglijke, dat daarin geschiedde?

En komt de zaligheid hier niet te liggen alleen in de handen van Christus? in Zijne vrije ontferming?

O hoe schrikkelijk is het dan dezen Christus af te wijzen en Hem, die vrijwillig Zich gaf in den dood, voorbij te gaan! Welk een smaad aan Zijne liefde! Welk een hoon aan Zijne goedertierenheid! Wat zal het eenmaal zijn als in den dag der dagen niet alleen het recht Gods u oordeelen zal, maar wanneer Christus daaraan toevoegt: „En Ik ging vrijwillig voor u uit naar den Olijfberg, maar gij hebt Mijn liefdeoffer met voeten getreden!"

En anderzijds, welk eene vertroosting wordt hier geopend voor alle armen en verslagenen, allen, die in den rouw over hunne zonden de zaligheid buiten zichzelven zoeken. Wat gaat de poort hier wijd voor hen open!

Het is alles vrijwillige ontferming. Hier komt niets van u in aanmerking. Het gaat hier alles om Zijnentwil. O houdt dan eens op uzelven te keuren en te meten of gij wel bekeerd genoeg zijt, en ontmoet dezen Jezus eens op dien weg naar den Olijfberg, op dien weg van v r i j w i l l i g lijden — en l a a t u zalig maken.

U. v. A.

KERKELIJK LEVEN.

De loochening der Gemeene Gratie.

XIII (Slot).

In Amerika is onder de Gereformeerde broederen ernstig geschil gerezen over het leerstuk van de Gemeene Gratie.

Er zijn er, die meenen, dat deze leer onschriftuurlijk is en daarom de Gemeene Gratie loochenen.

De stand van de kwestie wordt uiteengezet in de brochure van Ds J. K. van Baalen: „De loochening der Gemeene Gratie, Gereformeerd of Doopersch".

Ds van Baalen ziet in dit geschil een beginselstrijd tusschen Calvinisme en Anabaptisme en meent, dat in Hollandsche kringen in Amerika nog maar al te veel van den Dooperschen zuurdeesem te bespeuren valt.

Om onze lezers voor te lichten, volgen we den schrijver op den voet.

We wenschen echter deze zaak geheel los te maken van de Jansen-kwestie.

Ook werpen we ons niet als scheidsrechter tusschen de Amerikaansche broeders op.

Daarom blijven hun personen buiten geding.

Zij, die in Amerika de Gemeene Gratie loochenen, zetten de uitspraken van gedgeleerden als Kuyper en Bavinck, in deze kwestie eenvoudig op zij en betoonen daarbij niet steeds het verschuldigde respect.

Voor hen is het Noachitische Verbond een verbond van particulieren genade.

Ook wordt volgens hen, het leven der wedergeboorte niet gedragen door het leven uit de schepping. Evenmin is ook het verbond der bijzondere genade aan alle zijden omringd door een algemeene genade, gelijk een kern door haar bolster.

Er bestaat, zoo gaan zij verder, geen genade, dan in het bloed van Christus en in den natuurlijken mensch is er van vatbaarheid voor genade in het hart geen sprake.

Tot den natuurlijken mensch vloeien wel uitwendige zegeningen, welke voor den geloovige bestemd zijn, af, maar die zegeningen verkeeren voor hem in een vloek.

Daartegen nu brengt Ds van Baalen zijn bezwaren in. Hij ontdekt rationalisme in de redeneeringen zijner tegenstanders. Maar vooral legt hij hun ten laste een eenzijdige theologie, die alleen uitgaat van de leer der uitverkiezing.

Met de voorbeelden van Farao's dochter en de bekeering der Ninevieten op de prediking van Jona, wil hij aantoonen, dat de gaven Gods aan de onwedergeborene, dezen niet nog goddeloozer maken.

Hij meent in de loochening der Gemeene Gratie te herkennen, de dwaling van het Anabaptisme, waaraan de praktijk van de „mijding" onafscheidelijk verbonden was.

Het zou jammer zijn, indien dit geschil in onze Amerikaansche Kerken op scheuring uitliep. Daarom matige men zich in zijn uitspraken, verkettere elkander niet te spoedig, zegge liever, dat iets in de Anabaptistische lijn ligt, dan dat men het als Anabaptisme brandmerkt en houde rekening met de inkonsekwenties, welke bij de tegenpartij duidelijk zichtbaar zijn en waaruit blijkt, dat men bij het Anabaptisme niet wil uitkomen.

Het is alsof Kuyper zeker voorgevoel had van de moeilijkheden, welke dit leerstuk in de toekomst zou opleveren, toen hij den term „algemeene genade" inruilde tegen „gemeene gratie". Misschien zou het verhelderend werken, indien men, inplaats van „genade", „lankmoedigheid" gebruikte. Toch mag het genade-begrip hier niet losgelaten. Calvijn is daarin vootgegaan.

Calvijn laat zich op de ernstigste wijze over de loochening der Algemeene Genade uit.

En wat de Schrift aangaat, naast de genade in Christus kent zij aan het woord genade ook een veel ruimer zin toe.

Een viertal verkeerde elementen huizen er in het genadebegrip van hen, die alleen de particuliere genade als genade beschouwen.

Stellig is de algemeene genade er om de bijzondere genade. Maar niet wordt eerst de bijzondere genade bewezen, terwijl dan iets, wat op algemeene genade gelijkt, ervan zou afvloeien naar de wereld. Dit ware een verbreken van den stelregel van den apostel: het natuurlijke is eerst, daarna het geestelijke.

Wat is er waar van de bewering van bedoelde broeders, dat de natuurlijke zegeningen, welke de wereld ontvangt, eenmaal in vloek verkeeren?

Dat de mensch eenmaal te zwaarder zal moeten boeten, omdat hem algemeene genade bewezen is, leert de Schrift nergens.

Niet de algemeene genade als zoodanig zal eenmaal de straf verzwaren, maar het misbruiken ervan.

In dit slotartikel behoeven we geen resumé te geven van wat verhandeld is.

Men vindt het in de inhoudsopgave hierboven.

Wel willen we nog even tot ons uitgangspunt terugkeeren en er nogmaals bij de broeders in Amerika op aandringen om dit geschil toch vooral niet te verbreeden.

Volgens afspraak hebben we in vorige artikelen even de konsekwenties getoond, waartoe de verschillende beweringen, indien er geen storende faktoren tusschenbeide kwamen, zouden moeten leiden.

Maar gelukkig zijn, gelijk we reeds vaker er op wezen, zulke storende faktoren overvloedig aanwezig.

Zij vloeien voort uit het Gereformeerde besef, dat ook in de divergeerende broeders leeft.

De afwijking zit nog maar in den knop en wij hebben alleen moed, dat zij zich niet verder zal ontwikkelen.

En nu hebben wij beproefd in dien knop het zwarte puntje aan te wijzen.

Dat bestond naar ons inzicht in een even loslaten van het juiste genadebegrip.

Men verloor bij zijn redeneering voor een oogenblik de gewederstandelijkheid der particuliere genade uit het oog.

Men sloot het ontvankelijk maken van het hart buiten die particuliere genade. En dat mag natuurlijk niet.

Dit geschil betreft dus niet slechts een woord, maar wel degelijk een zaak.

Doch men onthoude er zich van, van twee richtingen te spreken.

Wij gelooven dan ook niet, dat zij, die de gemeene gratie loochenen, daarmee een eenzijdige theologie aanhangen, die alles van uit de uitverkiezing wil beredeneeren en voor het verbond Gods geen plaats heeft.

Wij zouden de broeders ten ernstigste willen vragen om termen als Anabaptisme, Rationalisme enz. niet te gebruiken.

Daardoor komt men ongemerkt verder van elkander te staan.

En dan weder toenadering te bewerken valt o zoo moeilijk.

Wij twijfelen er niet aan of, wanneer men de atmosfeer niet laadt met minder lieflijke kwalifikaties, ook de afwijkende broeders bij nadere bezinning hun fout zullen inzien.

Men spreke vrij zijn gevoelens over en weer uit.

Maar men doe ook al wat in zijn vermogen is om de sfeer rustig te houden.

Bij kalme geesteshouding behoeft men niet te schromen, de tegenstelling eens scherp te trekken.

Maar onder onze broeders in Amerika is de spanning reeds te groot, dan dat men zich dit kan veroorloven.

Daarom is daar groote voorzichtigheid geboden.

De Heere schenke daartoe de benoodigde wijsheid.

Onzen wensch kunnen wij hierin samenvatten: dat de broederlijke liefde blijve!

Niet ten koste van de waarheid.

Maar in broederlijke liefde samen de waarheid te zoeken, zal aan de ontwikkeling der Gereformeerde belijdenis en den kerkelijken vrede bevorderlijk zijn.

De positie van onze Amerikaansche kerken is van zooveel beteekenis.

Te midden van kerken, die steeds verder verdwalen van de waarheid der Schriften, zijn zij de vertegenwoordigers van de echt Gereformeerde wereld- en levensbeschouwing.

Een kostelijke boodschap hebben zij uit te dragen.

Het rotsvaste, dat onze Gereformeerde vaderen kenmerkte, behooren ook zij te toonen in de sterke deining van het Amerikaansche leven.

Dat dan alle krachten worden ingespannen om scheuring of zelfs maar innerlijke tweespalt te voorkomen.

Het zal den Gereformeerden in Nederland tot dank stemmen ook in deze het goede van onze Amerikaansche zusterkerken te vernemen.

De vrijheid onzer Vrije Universiteit.

In de (groene) „Amsterdammer" van 17 Februari j.l. brengt Prof. G. van Rijnberk de vrijheid der Vrije Universiteit ter sprake.

Hij doet dat naar aanleiding van een opstel van Prof. Bavinck, wien hij het ijk van wetenschappelijkheid blijkbaar niet wil onthouden, hoewel zijn beschouwing, welke hij aan dat opstel vastknoopt, er wel eenigermate inbreuk op maakt.

Hij schrijft: „Een dezer dagen kwam mij de, het vorig jaar verschenen „Verzamelde Opstellen" van Prof. H. Bavinck, in handen. Een merkwaardig boek, waar tegen- en medestander veel uit leeren kan. Dr Bavinck, te vroeg aan de wetenschap ontvallen, was bij zijn leven hoogleeraar aan de „Vrije Universiteit" te Amsterdam."

Vervolgens spreekt hij zijn verwondering uit over den naam onzer Universiteit: „Wie geleerd heeft en leert aan een gewone Universiteit, meent, dat vrijheid een vanzelf sprekende, onontbeerlijke bestaansvoorwaarde van elk vruchtbaar wetenschappelijk lichaam is." Hij acht het daarom een overbodig attribuut voor een Universiteit. Maar in het bijzonder doet hem het epitheton „vrij" in het geval der Calvinistische hoogeschool, vreemd aan. In materiëelen en administratieven zin is zij precies even vrij of onvrij, als welke andere der vadertandsche Universiteiten.

Als ik hier even mag afbreken om een opmerking te plaatsen. Wat de hoogleeraar met deze laatste zinsnede bedoelt is mij niet erg duidelijk. Wat ver onderstelt hij onder „in materiëelen en administratieven zin"? Materiëel staat juist heel veel de vrijheid van onze Universiteiten in den weg. Andere hoogescholen kunnen zich vrijer ontwikkelen dan zij, omdat de Overheid de noodige materiëele hulpmiddelen verschaft. Maar biedt de Overheid ook onze Universiteit zulk een schoone kans aan? Het tegenovergestelde is het geval. Een betrekkelijke kleinigheid voor een bepaald doel ontvangt zij. Maar dat mag geen naam hebben met wat de Overheid aan andere Universiteiten ten koste legt. Hierdoor wordt een zeer ongelijke conditie geschapen, welke de vrije ontplooiing van onze Universiteit zeker niet in de hand werkt.

Hoe staat het met de administratieve vrijheid? Bedoelt Prof. van Rijnberk daarmede, dat onze Universiteit zich mag inrichten, gelijk zij verkiest? Dan is hier toch vergissing in het spel. Om alleen dit maar te noemen: onze Universiteit is door de wet genoodzaakt over zeven jaar een vierde faculteit aan de andere toe te voegen en over twee en dertig jaar een vijfde. Doet zij dat niet, dan verbeurt zij den effectus civilis. En nu kan men wel zeggen, dat de stichter der Vrije Universiteit indertijd zelf dit heeft voorgesteld, maar daartegenover staat, dat hij die voorwaarden wel zóó streng moest maken, wilde zijn ontwerp wet worden. De gemeentelijke Universiteit van Amsterdam heeft echter maar vier faculteiten, verplichting om de ontbrekende erbij op te richten bestaat niet en toch derft zij daardoor den effectus civilis niet. En dan zwijg ik nog van de Technische Hoogeschool te Delft, de Landbouwhoogeschool te Wageningen en de Handelshoogeschool te Rotterdam, die onder veel minder zwaren druk staan dan onze Vrije Universiteit. Op het precies even vrij of onvrij zou derhalve nog wel wat al te dingen zijn.

Meer interesseert ons nog hoe Prof. van Rijnberk over de geestelijke vrijheid oordeelt. „En wat de geestesvrijheid betreft, telkenmale als ik kennis maak met een geschrift uit die school, vraag ik mij wederom met bevreemding af, hoe men er toch toe gekomen is, juist de Calvinistische Universiteit als „vrij" aan te duiden. Want aan de geestesproducten harer leeraren is het maar al te vaak duidelijk bemerkbaar, dat hun geest verre van vrij is of behoort te zijn."